

ARCHA

ZPRAVODAJ O VÝCHOVĚ A VYUŽITÍ VOLNÉHO ČASU DĚTÍ A MLÁDEŽE

2/2019

ZDRAVÝM
životním stylem

foto Junák – český skaut

ZDRAVÝM životním stylem

„Poskytnutí grantu umožnilo snížit cenu zimní výpravy tak, že se jí mohly účastnit i děti, pro které je běžný pobyt na horách těžko dostupný,“ vypisuje do kolonky Zdůvodnění vedoucí klubu. „Náplní akce bylo především lyžování. Účastníci byli rozděleni do několika skupinek dle výkonnosti, zvláštní družstvo měli i začátečníci, takže i děti, které na lyžích zatím nestály, mohly na konci akce nadšeně sjet sjezdovku a samy vyjet na vleku a,“ ...a pokračování později, pomyslí si vedoucí, když vypíná notebook, protože za okny se ozývá hláhol dětí vracejících se z lyžovačky. Počasí vyšlo krásně, vypadají spokojeně. Škoda, že se také nedostal na svah, ale uzávěrka vyúčtování je neúprosná. Že na letošní zimní výpravě vyplňuje informace k té ložské, ho ani nepřekvapuje. Pokračovat bude zase zítra, k večeru děti totiž ještě čeká povídání o tom, jak se pohybovat na sněhu a na horách tak, aby nikdo nepřišel k úrazu.

...

Hodiny ukazují něco po půlnoci. Druhé kafe. „Nedílnou součástí činnosti oddílu jsou i sportovní aktivity. Nejčastěji se věnujeme turistice, ale během roku se koná i cyklovýprava, voda, lyžařská výprava a v posledních letech se aktivity rozšířily i o lezení. Sportovní hry známé z tábora, tedy ringo, frisbee a lacross se nám navíc daří zapojovat čím dál

častěji i do běžných schůzek během roku.“ Když kývla na to, že letos napíše výroční zprávu ona, netušila, že nad ní bude sedět ještě v neděli v noci. Na druhou stranu, psát po nocích, jak oddílová činnost přispívá k rozvoji zdravého životního stylu, je vlastně celkem úsměvné. Že by tam připsala i tu větu o prevenci obezity a dalších zdravotních problémů? Rozhodně. Dopíše ji hned, jak si uvaří další kávu. A dá čokoládu, protože něčím nadopovat mozek musí.

...

Činnost klubů, oddílů, spolků a všech možných sdružení přináší kromě velké radosti i paradoxy. Proto přeji všem čtenářům, aby mohli po prolistování aktuálního čísla Archy odložit časopis a vyrazit ven. S dětmi nebo sami, zacvičit si, zaběhat si, protáhnout se nebo se jen chvíli toulat na vzduchu. A hlavně, až zase bude nějaký chudák sepisovat zprávy, žádosti a zdůvodnění a zmiňovat přitom zdravý životní styl, pohyb a aktivní trávení volného času, buďte těmi, kdo nabídnou pomocnou ruku, ať můžete co nejdřív vesele pobíhat venku úplně všichni.

Karolína Musilová,
Česká tábornická unie

autorka je členkou
Představenstva ČRD
ilustrační foto Junák – český skaut

Zpravodaj ČRD o výchově a využití volného času dětí a mládeže

Registrace
Ministerstvem
kultury: MK ČR 8135
Tematická skupina
13/A8,
ISSN 1212 – 5016
Podávání novinových zásilek
povoleno Českou poštou, s.p.,
odštěpný závod Přepřava,
č.j. 1259 / 99 ze dne 29. 3. 1999

Redakce:
Jiří Majer – vedoucí redaktor
Adresa redakce:
Česká rada dětí a mládeže,
Senovážné náměstí 977/24,
110 00 Praha 1
tel.: 211 222 870
e-mail: archa@crdm.cz
IČO: 68379439
Grafická úprava, sazba a lito
Michala K. Rocmanová, akad. mal.
Tiskne REFOS, Praha

21. ročník
Toto číslo vyšlo v březnu 2019.

Fotografie z archivu ČRD
a jejích členských organizací.

Foto na titulní straně Junák – český
skaut

Zpravodaj Archa je nekomerční
tiskovinou, která není určena
k prodeji. Tisk zpravodaje finančně
podpořilo Ministerstvo školství,
mládeže a tělovýchovy.

Podrobné informace ke zpravodaji
Archa: <http://crdm.cz/archa>

KDE ZAČNEME, Maruško?

Nedávno jsem na internetu narazil na článek popisující dopady konzumace masa na životní prostředí. Zaradoval jsem se, že svou ne-konzumací masa značně kazím průměrnou roční spotřebu v České republice. Mám rád zvířátka, a proto je nejím.

Pondělí ráno, začíná první celý den tábora. Ještě zbývá dodělat dost věcí ke spokojenosti každoroční návštěvy. Na louku přijíždí malá bílá Fábie. Vystupují dvě paní, které již z dálky září čistotou, a je jasné, že se tábořit nechystají. Taková chvíle vedoucího tábora vždy potěší.

„Dobrý den, jsme z krajské hygienické stanice a podívali bychom se po táboře.“

„Kde začneme, Maruško, tak třeba v kuchyni...“ No nazdar, to bude průšvih.

Paní se činí a vše pečlivě prohlíží.

„A co maso, kde máte označené plochy pro zpracování syrového masa?“

„Maso nevaříme.“ „Jak, nevaříte? Jako vůbec?“ „Ne.“ „Tak nám ukažte jídelníček...“

Ano, i bez masa se dá na táboře žít a bezmasý jídelníček může projít a být pochválen jako vyvážený. Taková vlastnoručně upečená pizza z ingrediencí, které si každý vybere dle vlastní chuti, to je táborový trháč, i bez masa.

Přeji moudrost při sestavování táborového jídelníčku.

Nemusí být hned zcela bezmasý, možností jak připravit chutné a zdravé jídlo máme dnes nepřeberné množství. Dobrou chuť, nejen na táborech.

*Roman Buchtel – Růža
Klub Pathfinder*

DŮVĚRA a pozitivní životní přístup

Před léty k nám dorazil od velkého amerického bratra program s názvem NEW START, který se někdy méně, jindy více úspěšně snažíme naplňovat i v naší organizaci. Název je akronymem, kde každé písmeno skrývá kousek něčeho dobrého pro naše zdraví.

Nutrition – výživa, **E**xercise – pohyb, cvičení, **W**ater – voda, **S**unshine – sluneční svit, **T**emperance – střídmost a vyváženost, **A**ir – vzduch, dýchání, **R**est – odpočinek, spánek, **T**rust – důvěra a pozitivní životní přístup.

Vnímáme, že nejvíce bývá prožívána výživa, ale i ta je jen jedním střípkem v mozaice našeho zdraví. Ze všech výše zmíněných oblastí je naopak často popelkou ta poslední nazvaná důvěra a pozitivní životní přístup.

Pro nás křesťany důvěra a pozitivní přístup k životu vychází z důvěry v Pána Boha, tedy bytosti nás přesahující. Ruku v ruce s tím je spojena i vděčnost – za každý nový den a vděčnost za blahobyť, ve kterém v České republice žijeme.

Jak se toto vše projevuje v naší činnosti?

Třeba tím, když si před jídlem připomeneme, že není vůbec samozřejmé, že každý den máme co jíst, nebo tím, že se ráno zastavíme a předložíme dětem pozitivní myšlenku pro nový den, a nebo když večer, třeba v táborovém kruhu, může každý vyjádřit, za co je ten den vděčný.

Pokud chceme být zdraví a vychovávat zdravé děti, zaslouží si jistě i oblast důvěry a pozitivního myšlení naši pozornost.

Růža, Klub Pathfinder

JAK jsem jel s Kadetama na Benecko

Stojím u hromady batohů a všelijakých divných prkýnek. Prý jedem na hory a budem lyžovat. Počkej, to si užiješ, říkali vedoucí. Já mám takovej pocit, že sem nepatřím. Dyť jsem stál na lyžích jen jednou. A to včera, v obýváku na koberci.

Teď mám strach, že se ale úplně znemožním. Jenže to už se ta hromada zbytečných věcí nějak naskládala do dvou kár, nás jak sardinky nastrkali do autobusu – a tradá. Tak, teď už se nedá fakt nic dělat. Zádumčivě pozoruju, jak se svět za okny mění, ani nemám chuť vytáhnout mobil. Jedeme furt nahoru, kolem nás jsou najednou kupy sněhu a obrovské sjezdovky, na kterých rolby připravují večerní lyžování. A na mě jdou zase černé myšlenky. Než jsem propadl úplně depresi, jsme nahoře, otevrou se dveře a my se vrháme do sněhu.

„Neřvěte,“ řvou vedoucí. Popadnu batoh, který jsem ale úplnou náhodou našel v kupě jiných věcí, a cpu se. To neuvěříte kam. Do školy! Tam mám bez telefonu, tabletu a bez televize přežít tři dny! Lyže schválně nechám venku, on je někdo uklidí, a když budu mít štěstí, tak ukradne. Neukradl, uklidil.

Časně ráno, po nesmyslné rozcvičce venku, mě odvedli na šílený prudák a říkali, že to je cvičná dětská sjezdovka.

Tam mě zacvakli do lyží. Podle všech nemožných rad jsem pak celé dopoledne klouzal, padal, vstával, držel se všeho možného a řval hrůzou. Odpoledne se to opakovalo, jen s tím rozdílem, že ty chvíle, když jsem právě neležel, se začaly prodlužovat.

Občas jsem měl i čas juknout okolo. Viděl jsem, jak po svahu letí Miki, obloučky točí Žižala a jak se zrovna rozplácnuł Mimoň. No, bylo to hustý. Ten večer jsem si už lyže uklidil sám. A fakt, docela jsem se těšil na ráno, až to zase rozjedu.

Ráno nás vyhnali v plavkách do sněhu, prej, abychom si ho užili, jako by ho nebylo všude dost. A po snídani na kopec. Tentokrát mě přeshouppli na Barču, a to už je opravdová sjezdovka. A já zjistil, že už mě občas i jedou lyže tam, kam chci. Klukům jsem už skoro stačil. Dopoledne mě ještě teda jednou tahali z potoka a jednou ze sítě, ale odpoledne jsem se už mohl postavit na start kadetského závodu ve slalomu.

A fakt jsem dojel až do cíle.

No, na medaile to teda ještě nebylo, ty si rozdělili jiní oddíloví borci.

Zlato v mé kategorii: Kolumbus, stříbro: Filda a bronz: Miki. Ve střední dostal zlato Martan, stříbro Zojka, bronz Jabo a v tý nejstarší zlato Jířa, stříbro Turbo a bronz Krték.

A já jsem večer ještě zvládnul poslední, večerní lyžování při světýlkách.

A tak jsem v Kostelci na busáku hrdě hlásil: „Mami, tati, já už to umím.“

*Za nejmenovaného malého Kadeta zapsal
admirál Míra Hepnar
TOM Kadet Červený Kostelec*

Poznej deset ROZDÍLŮ

1: Vyhlížím z úkrytu v hustém porostu a pozorně sleduji pohyb soupeře. V pečlivě zvoleném okamžiku dávám svému týmu povel k útoku. Po krátké přestřelce je hotovo, zaskočení obránci neměli šanci. Mise je splněna... Ukládám hru. Mám uši otlačené od sluchátek, pálí mě oči a navíc mi došlo, že už je večer a za celý den jsem skoro s nikým nemluvil. Tak se jdu podívat na Facebook, kdo z přátel je online...

2: Vyhlížím z úkrytu v hustém porostu a pozorně sleduji pohyb soupeře. V pečlivě zvoleném okamžiku dávám svému týmu povel k útoku. Po krátké přestřelce je hotovo, zaskočení obránci neměli šanci. Mise je splněna... Sedáme si na zem, ztěžka oddechujeme a smějeme se, protože jsme modrému týmu vrátili včerejší porážku. Jejich velitel přichází k nám a s uznalým úsměvem mi podává ruku. Brzo bude večer, a tak všichni společně vyrážíme nachystat táborák.

V čem je rozdíl?

Jasně, první odstavec mluví o hraní na počítači, zatímco druhý popisuje reálnou hru v terénu – ze setkání pionýrských branných oddílů (ke kterému ovšem vždy patří i mnoho dalších her a aktivit).

Ale ještě důležitější rozdíl je, že v druhé situaci jde o společnou hru party kamarádů, kteří se znají, pomáhají si, společně se radují z vítězství. Na rozdíl od prvního odstavce, kde je splnění mise hlavním cílem, v druhém je jen prostředkem k dosažení cílů jako rozvoj fyzické zdatnosti, spolupráce, nácvik neverbální komunikace, pohybu v přírodě, trpělivosti, soustředění...

A stejně je to u všech rozmanitých aktivit, se kterými se v pionýrských oddílech a klubech lze setkat, skutečný cíl není činnost samotná, ale všestranný rozvoj dětí.

Nejde jen o „běhání po lese“

Jakkoli je fyzická (a ostatně i duševní) aktivita důležitá, sama o sobě nestačí. Proto v našich výchovných programech nabízíme oddílům i další činnosti, které ukazují dětem, jak na zdravý životní styl. Tak například u těch nejmladších dětí nezapomínáme na to, jak se správně oblékat nebo dodržovat základy hygieny. Mladší děti už se učí chránit své zdraví anebo se správně pohybovat v přírodě. Starší děti si třeba vyzkoušejí naplánovat výlet se vším všudy – zdravé a výživné jídlo, trasa putování, potřebný materiál a vybavení apod. – a pak jej také zrealizovat. Dozvědí se, jak v domácnosti omezit užívání škodlivých chemikálií a nahradit je běžně dostupnými věcmi. Napříč všemi věkovými kategoriemi nezapomínáme ani na pohyb. Ať už se jedná o sportovní hry nebo jenom obvyklé protažení při rukodělkách či jiných aktivitách v klubovně.

Samozřejmě nesmíme zapomínat na zdravé sociální interakce, které dnes tak trpí rozvojem virtuální komunikace. A těžko si představit lepší digitální detox, než jaký nabízejí týdny v přírodě při letních táborech – pomáhá ale třeba i hodinka týdně při oddílové schůzce, protože na ni přece mobily také nepatří...

Jeden tip na závěr: Mobilní odpočinek – také máte na schůzkách hnízdo pro odkládání mobilů?

*Jakub Kořínek, Pionýr
foto Pionýr*

HRA jako od Foglara PRO VŠECHNY

Sdružení přátel Jaroslava Foglara (SPJF) se studiem výchovných metod známého českého spisovatele zabývá dlouhodobě – na základě jeho zkušeností pak dobrovolníci ze SPJF

připravují program pro děti a organizují klubovní hnutí inspirované známými čtenářskými kluby Mladého Hlasatele a Vpředu.

Velkou motivací jsou přitom Foglarovy celoroční hry pro oddíl, jako byly známý Alvarez nebo třeba Stavba pacifické železnice.

Letos poprvé se však foglarovci rozhodli hru nabídnout i širší veřejnosti, mimo jiné z prostředí dětských neziskovek.

„Už několik let je základem našich dlouhodobých her webový portál s propracovaným systémem úkolů a hodnocení. V poslední době je s přípravou takové aktivity stále víc práce, a tak nás napadlo, zda se o výsledek nepodělit napříč organizacemi,“ vysvětluje jedna z vedoucích letošní Výzvy Kaşgar Lenka Janků alias Nancy. „Proč připravovat hru pro jeden oddíl nebo pár klubů, když si ji dnes s pomocí internetu může zahrát doslova kdokoliv?“

Letos se s dětmi vydáváme na Hedvábnou stezku.

Od začátku února do konce května mají čtyři měsíce na plnění úkolů a sbírání dílků do mapy rozdělené na jedno velké puzzle. Jeden úkol vždy za dva dílky skládačky. Kdo složí jako první některou z cest z Pekingu do Istanbulu, vyhraje první místo, ale hra je spíš o strategii a výběru právě takových úkolů, které budou děti bavit.“

Pravdivost jejích slov si může ověřit každý, kdo se podívá na mapu Kaşgaru – pro úspěšný průchod z Číny do Evropy je zapotřebí zhruba 20 dílků mapy (podle zvolené trasy), ale hráči si vybírají z celkových 120 úkolů podle svého uvážení. Je tak na každém, zda zvolí ty spíš sportovněji

laděné, znalostní nebo třeba úkoly zaměřené na zručnost při výrobě výbavy z dob Hedvábné stezky.

„Výzva Kaşgar je otevřená úplně pro všechny děti – je koncipovaná tak, aby zaujala jak děti spíše osamělé, tak třeba vedoucí již fungujících družin nebo oddílů, kteří hledají program pro svůj kolektiv. Každému, kdo se do hry přihlásí, posíláme zdarma soutěžní sešit, kde je všech 120 úkolů popsáno, a tak může Kaşgar posloužit i jako dobrý zdroj programu nebo inspirace pro vedoucí, kteří někdy přivítají nové nápady,“ uzavírá Nancy.

Výzva Kaşgar – otevřená hra pro jednotlivce, kluby a oddíly běží od 1. února do 31. května 2019 a zapojit se do ní může každý hráč nebo tým hráčů mladších 16 let.

SPJF zasílá každému přihlášenému hráči nebo týmu zdarma soutěžní sešit se 120 úkoly, které mohou posloužit rovněž jako inspirace pro pravidelnou oddílovou činnost.

Jiří Kalina – Čáp

Více najdete na webu Výzvy Kaşgar: www.kasgar.cz.

Hedvábná stezka je název pro síť obchodních tras vedoucí ze Středomoří přes celou Asii do Indie a Číny. Hlavní trasa měřila asi 9000km a cesta po ní trvala skoro 3 roky.

Počátky stezky sahají do 2. století př. n. l., kdy čínský císař Wu-Ti porazil Mongoly a přes již bezpečnou oblast začal obchodovat – především s koňmi, nefritem a hedvábím. To se dostalo až do Římské říše, bylo to velmi žádané zboží.

Město Kaşgar leží na západním konci ohromné pouště Taklamakan u paty velehor Pamír a Kunlun v dnešní Autonorní ujurské provincii Xinjiang (čti Sintjang). Bývalo nejdůležitější křižovatkou ve východní části Hedvábné stezky. Tato oblast se také nazývá Ujursko, podle národa, který ji už více než tisíc let obývá. Marco Polo, který tudy procházel koncem 13. století, píše: „Provincie Cascar... má velmi krásné vinice, četné zahrady a cenné pozemky. Je tam hodně hedvábí. Lidé toho kraje jsou obchodníci a řemeslníci a kvůli obchodu tráví hodně času na cestách. Jsou lakomí a pro svou velkou lakotu žijí střídmo. Řídí se zákonem politováníhodného Mohameda, jsou tam nicméně nějakí křesťani nestoriáni, kteří mají vlastní kostely.“

Zdroj: www.kasgar.cz a www.hedvabnastezka.cz

Každý správný MUŽ má...

„Rozdíl mezi chlapcem a mužem je větší než mezi mužem a ženou.“ Zdá se vám tato myšlenka přitažená za vlasy? Trochu ano. A svým způsobem trochu ne.

Když do Google vyhledávače zadáte klíčová slova „chybí mužské vzory“, vyjede vám během půl sekundy téměř 600 000 odkazů. Mezi prvními nalezenými články najdete např. „Mužský vzor. Nedostatkové zboží“ nebo „Kluci v ženském světě. Chlapcům chybí mužské vzory“. V takových podmínkách se budou rozdíly mezi dospělým (ve smyslu zralým) mužem a klukem jen zvětšovat, až nakonec mezi nimi dojde ke ztrátě kontaktu. To nevypadá zdravě.

Jak tomu pomoci?

Na to jsme v Prázdninové škole Lipnice hledali odpověď. A hledání dalo vzniknout československému kurzu **Transition – cesta k Mužům**, který je určen **mladým mužům ve věku 16 – 21 let** a trvá 10 dní v srpnu a 3 dny v říjnu.

V roce 2018 měl premiéru a letos pokračuje druhým ročníkem. Naší snahou bylo podpořit cestu k Mužům samotnou.

Velmi jsme si dali záležet, abychom na kurzu nenabízeli absolutní pravdy a univerzální návody. Zdravé mužství jsme chtěli posílit právě ve své jedinečnosti. Každý jdeme svou vlastní cestou, máme své jedinečné životní příběhy, jsme hrdinou svého vlastního eposu. A co je zdravé pro jednoho, nemusí být zdravé pro druhého. Proto pro nás na kurzu bylo důležité, aby kluci našli pohodu v tom svém mužství a neměli snahu stát se někým, kým nejsou.

Nemějte dojem, že kurz Transition je obyčejné setkání mladých mužů s odpočinkovým nádechem, že probíhá ve wellness centru, s wi-fi připojením a osmihodinovým spánkem každý den. Podle hesla „Život začíná za hranicemi komfortní zóny“ byl program vytvořen tak, aby byl výzvou pro každého účastníka a nabízel možnost výzvy přijmout nebo si je nastavit adekvátně svým možnostem.

A že těch výzev bylo. Jen si vezměte, v jakých tématech jsme se pohybovali: Já se sebou, Já a rodina, Já ve společnosti a v neposlední řadě Já a to, co nás přesahuje. Některé programy byly fyzicky náročné, jiné daly zabrat hlavě, odpočinek se střídal s akcí, síla s vyčerpáním. Podle reakcí účastníků byl kurz vytvořený dobře. Asi i proto získal dvě výroční ceny PŠL – za dramaturgii a premiérový program roku 2018.

Posuďte sami, jestli jsou názory loňských účastníků projevem zdravého přístupu:

„Bol som na ceste stať sa dospelým, ale chlapom, nie Mužom. Tu sa mi objavila nová cesta stať sa Mužom a vysvetliť si čo to znamená. A vybral som si túto novú cestu o ktorej som ani nevedel.“ (Viktor)

„Po letní části jsem si říkal, že už jsem lepší. Ale jen jsem si to říkal, nechoval jsem se tak, abych byl opravdu lepší. A potom se něco stalo a mně to došlo. Že jen říkat to nestačí, že to musím začít dělat. Tak se snažím.“ (Marek)

Účastníci z loňského ročníku zůstávají v kontaktu. Dávají si vzájemnou podporu při naplňování svých osobních závazků, a udržují tak zdravého ducha skupiny. Transition – cesta k Mužům pokračuje v roce 2019 otevřením nové skupiny.

Záleží na každém účastníkovi, co si z něj odnese. Je naší nadějí a vírou, že to bude k podpoře zdraví a zralého mužství.

www.psl.cz/transition

Pepa Hruška, Prázdninová škola Lipnice
foto: David Růžička, archiv kurzu Transition

SKOČ do toho s námi!

Brontosuatří dětské oddíly jsou skupiny dětí a dospělých dětí, kterým není lhostejný okolní svět. Pod hlavičkou Brontosaura působíme po celé republice a pravidelně vyrážíme na výpravy do přírody, kde čistíme ptačí budky, v zimě přikrmujeme zvěř nebo stavíme hmyzí hotely a domky pro ježky. A při tom stíháme běhat po lese a hrát si na kouzelníky, pašeráky, lovce pokladů nebo třeba na piráty.

Zábava, kamarádi a dobrodružství při poznávání přírody – to vše jsou Brontosauří dětské oddíly.

Vyřadit se v lese a poznat jeho tajemství. Naším cílem není vychovat zapálené ekology, chceme dětem ukázat kouzlo přírody a podnítit jejich zájem. Poznávat a společně odhalovat její tajemství prostřednictvím zážitkových programů s prvky ekologické výchovy.

Program oddílů BRĎO funguje celoročně a je složený z pestrých aktivit. Pravidelně se scházíme v klubovnách, ale často vyrážíme i na jednodenní či vícedenní výpravy. Vytáhnout děti do přírody je dnes stále těžší, a proto v nich chceme i nadále probouzet touhu vyrazit ven a těšit se na pořádné vyblbnutí v lese, na louce nebo jenom v parku. Právě tyto zážitky v nich pomáhají probudit zájem o přírodu a její ochranu.

*Martin Kadala, koordinátor programu HB
Brontosauří dětské oddíly
foto Hnutí Brontosaurus*

Alkohol poslali K VODĚ

jsem měl 19. 2. svátek, tak to byl velký důvod si dát se sousedy panáka. Bylo to těžký vydržet, ale nevzdávám to, a příště do toho jdu znovu.“ Nebo: „Nejtěžší asi bylo nedat si zakázané ovoce, když jsem věděla, že mám suchý únor, o to větší chuť a častěji jsem ji měla. Po překonání prvního týdne už to bylo lepší a na konci měsíce už mi to přišlo normální,

Do výzvy **Suchej únor** se letos zapojilo 15 pracovníků Adiktologické ambulance Kolping a dalších zařízení Kolpingova díla České republiky. Přidali se tak k 7. ročníku akce, která si rok od roku získává větší oblibu. Smyslem akce bylo celý měsíc vynechat alkohol. O tom, že nebylo jednoduché celý únor nepít, vypovídali v posledním dni pracovníci organizace: „Bohužel

Adiktologická ambulance Kolping

vznikla ve Žďáře nad Sázavou v roce 2014. V roce 2018 byla otevřena pobočka i v Bystřici nad Pernštejnem. Jde o nestátní zdravotnické a sociální zařízení financované z grantů a dotací. Adiktologie je poměrně nový obor, který se komplexně zabývá návykovými látkami a závislostním chováním.

www.ambulance.kolping.cz,
www.kolping.cz,
FB: ambulanceKolping

samozřejmě, že si prostě nedám.“ Zajímavé byly postřehy týkající se okolí: „Nejtěžší bylo odsouzení okolí, že si člověk nedá, že je to hloupost, že to nechápu, že to nepodpoří.“ Nebo kolegyně: „Překvapilo mě,

kolik lidí v mém nepracovním okolí o té výzvě ví a zapojilo se. Někteří naši klienti nemohli pochopit, proč dobrovolně měsíc nepijeme.“ A do třetice: „Pokud jsem byla někde ve společnosti a mluvila jsem o tom,

pro své zdraví a vyzkoušet svoji vůli však zůstává.

proč si toho panáka nedám myslím, že to hodně lidí překvapilo (možná se i zamysleli, jak to mají oni).“

Suchý únor skončil, možnost udělat něco

Na Facebooku vznikla komunita za **neSladký květen** bez sladkostí nebo březem bezmasý... Máte chuť zkusit si nějakou soukromou výzvu?

Josef Soukal,
vedoucí Adiktologické ambulance
Kolping,
Kolpingovo dílo ČR

DofE celistvý rozvoj osobnosti

Mezinárodní cena vévody z Edinburghu (Duke of Edinburgh's Award neboli DofE) je prestižní vzdělávací program, který spolupracuje nejen se základními a středními školami, ale i s dětskými domovy nebo středisky volného času. Program představuje unikátní možnost pro mladé lidi mezi 14 a 24 lety, jak se v rámci mimoškolních aktivit věnovat komplexnímu rozvoji své osobnosti.

Účastníci se v rámci tzv. DofE, jak se zkráceně programu přezdívá, na jednotlivých úrovních (bronzové, stříbrné a zlaté) věnují v určitém časovém úseku čtyřem aktivitám – rozvoji talentu, pohybové aktivitě a dobrovolnictví – s tím, že danou úroveň završí dobrodružnou expedicí. Zakladatelem se stal v roce 1956 princ Phillip, vévoda z Edinburghu, který chtěl u mladých lidí rozvíjet všestrannost a podpořit je v jejich mimoškolních aktivitách. DofE je dodnes podporováno britskou královskou rodinou, která celý program zaštiťuje. Program aktuálně funguje ve sto čtyřiceti státech světa a počet absolventů už překročil jeden milion.

V České republice se programu aktuálně účastní na 4 000 studentů, přičemž každý z nich se díky DofE věnuje jednu hodinu týdně nějaké pohybové aktivitě. Protože si každý z nich plní minimálně bronzovou úroveň, znamená to, že tímto způsobem letos dohromady celkem stráví minimálně 100 000 hodin! Jedním ze studentů, kteří se programu aktivně věnují, je i Antonín Tupý z Plzně. Díky DofE se zlepšil ve sportovní střelbě, podařilo se mu dokonce nominovat se na mistrovství světa v Jižní Koreji, kde získal 3. místo. Pro DofE ocenění si do Prahy přijel i jejich spolužák Jakub Duchek, který o své účasti v programu říká: „Během plnění DofE programu jsem se zároveň dával dohromady po nehodě. Byla to pro mě externí motivace, DofE mi pomohlo vytvořit si harmonogram aktivit. A zároveň mi pomohlo se vrátit do normálního režimu.“

Markéta Oudesová
foto DofE

POMOC moldavským „dětem úplňku“

Rozhovor s Magdalenou Thorovou, ředitelkou české nestátní neziskové organizace NAUTIS (Národní ústav pro autismus, z.ú.), zaměřené na poskytování široké nabídky služeb lidem s autismem a jejich blízkým.

Není to tak dávno, kdy v Moldavsku autismus oficiálně jako diagnóza „neexistoval“; děti byly diagnostikovány chybně, například jako mentální retardace a podobně. Před pár lety se rodiče těchto dětí spojili a založili organizaci SOS autismus, podporovanou humanitární organizací ADRA spolu s neziskovkou NAUTIS.

Problematika dětí s tímto duševním onemocněním se nejen díky filmu Děti úplňku v Česku dostala do širšího povědomí. Jak je to v zahraničí a konkrétně v Moldavsku, kde ve spolupráci s Adrou působíte? Jak k tomuto onemocnění přistupuje moldavská veřejnost?

Dokument Děti úplňku dostal do širšího povědomí problematiku autismu týkající se jen části populace lidí s PAS (český zastřešující termín pro Poruchy autistického spektra, pozn.), a to lidí s velmi těžkou symptomatikou a s projevy v chování, které s sebou nesou velké nároky na péči lidí okolo sebe. Velmi účinně upozornil na fakt, že na tyto lidi systém nemyslí a že jejich rodiny velmi často zůstávají bez podpory kvalitní sociální služby. Ale každé dítě s autismem je jiné, u žádného z nich se nikdy nevyskytují všechny projevy, které se s autismem mohou pojít. Ne všichni lidé s autismem se chovají problémově a mají mentální postižení. Autismus není jednoduše popsitelný a to vede k tomu, že lidé si na základě filmu či osobní zkušenosti vytvoří o autismu stereotypní představu. V tomto směru není situace ideální ani v ČR, natož v zemích bývalého Sovětského svazu. Tamní většinová populace je zatížena mnoha předsudky vůči lidem s autismem, z čehož pramení nedostatek podpory ze strany státu. I moldavští rodiče se setkávají se zlehčováním jejich podezření, že dítě se nevyvíjí tak, jak má, s lhostejností, neinformovaností a nezájmem státních institucí jejich situaci řešit.

Jak dlouho v Moldavsku působíte a proč padla volba zrovna na tuto zemi? Kdo projekt financuje?

Do projektu jsme vstoupili jako partneři společnosti ADRA v druhé polovině loňského roku. ADRA má velkou zkušenost s realizací rozvojových projektů, zná místní prostředí

i podmínky, my rozumíme autismu. Společně jsme projekt připravili a na jeho realizaci získali finanční podporu od České rozvojové agentury. Moldavsko je jednou ze zemí, kam Česká republika na základě strategie zahraniční rozvojové spolupráce směřuje svou finanční podporu. Potřeba moldavské strany řešit právě problematiku

autismu a jiných vývojových poruch pak pravděpodobně vyplynula na základě jednání mezi naším ministerstvem zahraničí, moldavskými státními úředníky a místními neziskovými organizacemi. V rámci programu vysílání expertů, jehož cílem je poskytnout rozvojovým zemím know-how, které Česká republika získala v období ekonomického rozvoje, jsme tak dostali příležitost předat moldavským kolegům své vlastní zkušenosti a znalosti. Podobné zkušenosti už máme i z jiných zemí na východ od nás – působili jsme v Gruzii a v Kosovu – a stejně jako v Moldavsku se všude setkali s velkým nadšením, vděčností a obrovským zájmem o informace ze strany jak rodičů, tak i odborníků. Těší nás, když vidíme, jaký efekt naše práce má.

Jak vypadá život tamějších dětí s poruchou autistického spektra? Co se snažíte měnit? Případně co je v Moldavsku cílem vašich aktivit?

Stávající situace v Moldavsku je z hlediska péče o lidi s autismem podobná situaci, která u nás panovala před patnácti, dvaceti lety. V Moldavsku je velmi málo diagnostických pracovišť, správnou diagnózu získá jen zlomek dětí s autismem, přestože v zemi je již několik let zavedený screeningový program na včasný záchyt poruch autistického spektra, kterým projde (podobně jako u nás) každé dítě v 18 měsících věku. Na screening ale nenavazuje komplexní péče s programy včasné intervence, rodiny nemají žádnou možnost sdílet péči o své děti s poskytovateli sociálních služeb, neexistuje raná péče, odlehčovací služby, osobní asistence. Rodiny jsou v péči o dítě odkázány jen samy na sebe, informace a podporu získávají od místních neziskových organizací, které ale nemají dostatečné kapacity, dostatek peněz a odborníků, aby služby mohly poskytovat v potřebném rozsahu a kvalitě. Díky iniciativě rodičovských sdružení, ale i řady odborníků, kterým situace rodin s dětmi s PAS není lhostejná, postupně pro svou věc získávají podporu ministerstev, která připravují první strategické dokumenty řešení problematiky autismu. Hybatelům změn jsou v Moldavsku zejména stávající neziskové organizace, které zakládali rodiče s dětmi s autismem, aby docílili lepší péče o své děti. Rodiče dětí s autismem tak často mění své životy, v rámci svého nového poslání si doplňují vzdělání, profesionalizují se, zavádí a pilotně ověřují programy včasné intervence, sdružují se v profesních a patientských organizacích a společně se snaží přesvědčit vládu, že investice do péče o lidi s autismem a jejich rodiny se vyplatí. Poskytované služby financují hlavně z programů rozvojové spolupráce a zahraničních zdrojů, podpora státu

je v tomto směru spíše náhodná, rozhodně ne systémová. Naším úkolem je podpořit místní organizace v těchto snahách, pomoci jim obhájit smysluplnost intervenčních programů před vládou, předat jim vlastní zkušenosti...

Jaké jsou vyhlídky lidí s PAS do dospělého života?

K tomu, aby lidé s autismem mohli být šťastní a spokojení v životě, potřebují určitou formu podpory – finanční, emoční i odbornou. Moldavsko nemá nastavený komplexní systém podpory těchto rodin, rodiny jsou odkázány na informace, které najdou na zahraničních webech, a omezené jsou i možnosti podpory ze strany místních neziskových organizací. Včasná diagnostika, terapeutická intervence, kvalitní vzdělání a informovaná rodina jsou přitom základní předpoklady pro to, aby z dítěte s autismem vyrostl spokojený a co nejvíce samostatný dospělý člověk s autismem. Lidé s autismem, kteří se protloukají životem s nesprávnou diagnózou, věčně nepochopení, bez terapeutické podpory, žijící v rodině, která se kvůli enormní zátěži psychicky vyčerpá či rozpadne, se logicky postupně potýkají s dalšími a dalšími problémy, které mají negativní vliv na jejich duševní zdraví i úroveň dosažených dovedností. K autismu se postupně mohou přidružit deprese, sebevražedné sklony, nízké sebevědomí či propad do nejrůznějších závislostí. Výsledkem takového života může být i smutný život pod vlivem vysokých dávek tlumících farmak.

Kolika dětí se toto onemocnění v Moldavsku týká?

Prevalence poruch autistického spektra ve společnosti je 1–2%, není důvod se domnívat, že by to v Moldavsku mělo být jinak. Podle počtu obyvatel této země tak lze předpokládat, že v Moldavsku žije 30 000 až 60 000 osob s PAS. Správnou diagnózu však dosud obdržel jen zlomek z nich.

Máte už nějaké konkrétní výsledky?

V prvé řadě jsme zmapovali situaci v místě, možnosti místních poskytovatelů služeb. Mluvili s řadou odborníků, rodičů, zástupců státní správy. V současnosti připravujeme plán podpory v oblastech, s kterými potřebují místní poskytovatelé nejvíce pomoci – kromě programů včasné intervence mají moldavští kolegové zájem proniknout do systému péče o osoby s PAS v době dospívání a dospělosti, včetně podpory osob, u kterých se autismus nepojí s mentálním postižením. Tito lidé jsou v Moldavsku zcela na okraji zájmu, autismus je v Moldavsku formálně diagnostikován jako mentální retardace a tomu odpovídá i způsob

vedení vzdělávání, terapií a přístupu k těmto osobám. Proběhlo seznámení moldavských odborníků a rodičů s komplexním modelem péče o lidi s PAS tak, jak jej uplatňujeme v NAUTIS v praxi na základě více než patnáctileté zkušenosti s lidmi s autismem z celé šíře spektra. Smyslem naší spolupráce je předat kolegům již osvědčené a funkční modely péče, ale i na základě příkladů špatné praxe upozornit na slepé cesty, kterými jsme si jako začínající poskytovatelé služeb lidem s autismem před lety sami prošli a které se ukázaly jako nefunkční.

Na základě výběrového řízení byl vybrán dodavatel procesu hodnocení organizací zapojených do asociace F.E.D.R.A. a byla vytvořena metodika tohoto hodnocení. Pomocí vybraných hodnotících nástrojů bude posouzen potenciál jednotlivých členů k iniciaci a řízení změn v oblasti péče o lidi s PAS v Moldavsku.

První výstupy našeho společného projektu nám dávají naději, že Moldavsko si neutěšenou situaci v péči o lidi s PAS uvědomuje, má snahu o řešení a je na dobré, i když ještě velmi dlouhé cestě vyrovnat se západoevropským standardům péče o děti a později i dospívající a dospělé s autismem.

Lucie Nemešová

foto z archivů L. Nemešové a M. Thorové
(redakčně kráceno, celý článek na www.adam.cz)

Vyjádření organizace ADRA:

Projekt „Pomoc dětem s poruchami autistického spektra a jinými genetickými poruchami v Moldavsku“ realizuje organizace ADRA v rámci zahraniční rozvojové spolupráce ČR. Projekt začal v roce 2018 a je naplánován do konce roku 2021. ADRA se v Moldavsku zaměřuje na začleňování dětí s autismem a jinými genetickými poruchami do společnosti včetně překonávání legislativních překážek při tomto procesu. Podporuje také místní nevládní a neziskové organizace, pracující s takto znevýhodněnými dětmi, v jejich profesionalizaci a také dovednostech advokacie. Zároveň pracuje na zlepšení lékařské péče, a to od správného určení diagnózy až po vhodnou léčbu. Na projektu se podílí Národní ústav pro autismus, z.ú. (zkráceně NAUTIS) a také moldavské neziskové organizace, jako např. SOS Autism, Femeia si Copilul – Protecție si Sprijin (Žena a dítě – ochrana a podpora), Copiii Ploii (Děti deště). Projekt je financován z prostředků České rozvojové agentury.

Pavla Fajfrlíková

projektová koordinátorka, ADRA, o.p.s.

Mládež, ZDRAVÍ, dětské spolky...

Se svým životem po zdravotní stránce je nadprůměrně spokojeno 46 procent mladých ve věku 16 až 30 let.

Vyplývá to z dat ČRDM, která v roce 2018 sbírala na reprezentativním výběru české mládeže (v rozsahu 1178 mladých) společnost KANTAR v rámci své studie Lifestyle. Spokojených je poté 36 procent a nespokojených 18 procent. V porovnání s ostatními v české populaci hodnotí svůj zdravotní stav jako horší jen 12 procent mladých – tak sami sebe mladí vidí a vnímají. Pozitivní výsledky nás asi tolik nepřekvapí, když v mládí zdraví slouží většině lidí nejlépe, a spoustu věcí tak trochu ani nevšímáme a neřešíme. Lépe než u ostatních hodnotí svoji spokojenost se zdravotním stavem 48 procent mladých Čechů ve věku 16 až 24 let, u pětadvaceti- až třicetiletých je to už jen 40 procent.

Trendy poslední doby však ukazují, že v oblasti zdraví a rizikového chování jako pití sladkých limonád, alkoholu a kouření jsou děti opouštějící základní školu mnohem zodpovědnější než předešlé ročníky a generace – a konzumace zmíněných problematických látek se u těch nejmladších snižuje, ukazují také výsledky dlouhodobé studie školáků HBSC, kterou realizuje Univerzita Palackého v Olomouci. Přesto ovšem v mezinárodním i evropském porovnání na tom stále většinou nejsme v té lepší polovině.

Spolky dětí a mládeže jsou na tom lépe

Spolky a další organizace dětí a mládeže může těšit, že z dat ČRDM a KANTARu vyplývá, že ti naši členové a mladí, kteří byli v nějaké organizaci dětí a mládeže zapojení alespoň dva roky, jsou na tom ve většině ohledů o něco lépe. Častěji sportují, chodí do přírody, méně pijí alkohol i kouří. Ale nenechme se klamat, rozdíly nebývají závratně odlišné, byť existují.

V konzumaci alkoholu patří mladí Češi do klubu největších pijanů celosvětově.

Jsou mladí se zkušeností z organizací dětí mládeže pozitivním ostrůvkem, anebo ne?

Tak třeba u konzumace tvrdého alkoholu (více než 40 procent alkoholu) se pozitivně vymykají jen ti mladší, kteří jsou členy organizace dětí a mládeže méně než dva roky. Z nich takřka 43 procent nepije „tvrdý“ alkohol vůbec, zatímco u ostatních nepije jen 20 procent. Všechny ostatní skupiny jsou na tom však již obdobně a mladí, kteří jsou nebo byli v organizacích i déle než dva roky, se tak již nijak obecné populaci nevyimykají. S konzumací piva a vína

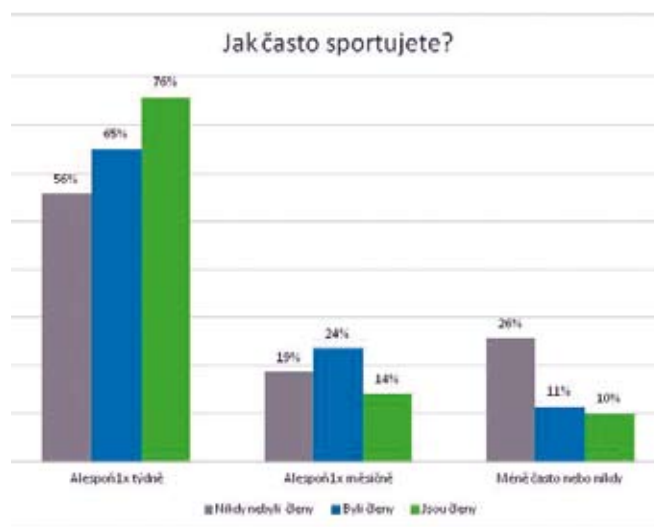
ale pozitivní rozdíly již potvrdit nemůžeme ani u těch benjamínků. Jisté lepší vlastnosti vidíme, ale tak malé, že musíme s našimi daty konstatovat, že nejsou prokazatelné. Statistika je neúprosná. Můžeme si však klást otázku, co mohou organizace v prevenci činit lépe. To ale nechám na každém z Vás.

S kouřením to vypadá o něco lépe.

U mladých, kteří jsou či byli v organizaci dětí a mládeže déle než dva roky, jsme schopni prokázat, že běžně prodávané cigarety kouří kolem 20 procent z nich, zatímco v běžné populaci to je kolem 30 procent. A to už je rozdíl, jestli je to jeden z pěti, anebo jeden ze tří, když si to zjednodušíme. Co už ovšem nevíme, a zase nad tím nechám zamyslet Vás, je, jestli ten posun je způsoben tím, že kolektivy organizací dětí a mládeže působí na své členy s časem pozitivně a vedou k zanechání kouření, anebo jsou vůči mladým kuřákům nepřátelské, a tak třeba mladé kuřáky motivují k tomu, aby organizaci opustili.

Samozřejmě důvodů, proč podíl mladých kuřáků v organizacích dětí a mládeže s delším členstvím je nižší, může být celá řada. Ale berte tu otázku jako možnost zamyslet se nad tím, jak to máte s kouřením u Vás. Je poměrně dobrou praxí, že řada organizací má buď oficiální anebo zažitá pravidla a třeba vedoucí nemají problém s tím, že prostě v přítomnosti dětí nekouří vůbec.

Zdroj: KANTAR Lifestyle 2018 a ČRDM,
Pro 15 – 30 let, N = 1178

Co se sportu týče, data od KANTARu nám ukazují, že členové – i ti bývalí – organizací dětí a mládeže mají ve svém životě více pohybu a sportu, než obecná populace mladých lidí.

Podle nich 76 % mladých členů organizací dětí a mládeže sportuje alespoň 1x týdně, alespoň 1x měsíčně poté dalších 14 %, celkem tedy 90 %. Mladí lidé, kteří nejsou členy takové organizace, sportují alespoň 1x týdně jen v 56 % a 1x měsíčně v 19 %. Méně než 1x měsíčně nebo vůbec nesportuje 26 % mladých lidí, kteří nikdy nebyli členy organizace dětí a mládeže, mezi členy i bývalými členy je to jen kolem 10 %.

Čím déle je dítě či mladý člověk členem organizace dětí a mládeže, vzrůstá pravděpodobnost, že se bude věnovat pravidelně individuálním i kolektivním sportům.

44 % členů organizací dětí a mládeže se věnuje kolektivním sportům alespoň jednou týdně nebo častěji. U mladých nečlenů je tento podíl jen 20 %. 38 % mladých nečlenů organizací dětí a mládeže se prakticky vůbec nevěnuje individuálním sportům (méně než 1x měsíčně či vůbec). Mezi členy organizací dětí a mládeže se individuálním sportům nevěnuje jen 21 %. Pravidelně alespoň jednou týdně cvičí nebo posiluje 43 % mladých lidí, kteří byli členy organizací dětí a mládeže.

Mladí lidé, kteří jsou členy organizací dětí a mládeže

déle než dva roky, vyrazí výrazně častěji za turistikou, výlety a cestováním.

Alespoň jednou měsíčně je to 69 % mladých členů, u ostatních skupin mladých je tento podíl jen kolem 50 %; alespoň jednou týdně takto vyrazí kolem čtvrtiny členů organizací dětí a mládeže. Také 51 % mladých, kteří nemají zkušenost s členstvím v organizacích dětí a mládeže, prakticky nikdy neběhá. U členů takových organizací je podíl ne-běžců výrazně nižší, jen na 35 %. Kolem třetiny členů běhá alespoň jednou měsíčně, kolem čtvrtiny alespoň jednou týdně. Takřka desetina členů běhá denně či téměř denně. Rovněž 43 % mladých lidí ve věku 20–24 let, kteří byli členy organizací dětí a mládeže déle než dva roky, se výrazně častěji vypraví alespoň jednou týdně za turistikou, výletem či cestováním. Prakticky všichni členové a bývalí členové, kteří v organizaci strávili alespoň dva roky, se za turistikou, výletem či cestováním vypraví alespoň jednou měsíčně nebo vícekrát.

Pokud se chcete ve Vaší organizaci tematice zdraví věnovat více, existuje celá řada aktivit a programů, kterými se můžete inspirovat.

Velmi kvalitní jsou materiály původně určené pro školy a vzdělávací oblast výchovy ke zdraví, na jejíž realizaci ovšem školy často nemají příliš prostoru a hodinová dotace je spíše směšná. Můžete také kontaktovat Centrum podpory veřejného zdraví na Státním zdravotním ústavu, které realizuje spoustu preventivních programů a má řadu zajímavých materiálů určených k prevenci a rádi je poskytnou i organizacím dětí a mládeže. V tomto ohledu může být zajímavé takto získat i věci, které je možné použít i jako drobné odměny do soutěží, jako třeba batůžky, pexeso, kvarteto, deskové hry či reflexní pásky. Pro starší jsou ale k dispozici třeba i oblíbené aplikace pro chytré telefony, vysvětlující, jak kontrolovat rozvoj nádorů apod. Možností, jak zařadit aktivitu spojenou s podporou zdraví do aktivit organizací dětí a mládeže, může být zkrátka celá řada – a jistě i ve svém okolí naleznete v tomto ohledu mnoho dobrých příkladů.

Jan Husák

vedoucí Analytického centra ČRD

Článek vznikl v rámci propagace projektu Youthwiki podpořeného grantem Erasmus+ Evropské unie.

foto Václav Štěpán – Liška, Liga lesní moudrosti, Jiří Majer a Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Ke Koncepti VZDĚLÁVÁNÍ do roku 2030

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zahájilo konferenci ve čtvrtek 28. února veřejnou diskuzi na téma nové státní koncepce vzdělávání do roku 2030 a k revizím rámcových vzdělávacích programů na českých školách

Česká rada dětí a mládeže (ČRDM) oba procesy bedlivě sleduje a její zástupce je mj. již delší dobu zapojen i do práce odborných skupin právě k revizím rámcových vzdělávacích programů, a to i v návaznosti na prosazování výstupů Strukturovaného dialogu s mládeží.

MŠMT a Národní ústav pro vzdělávání také spustily nový web s informacemi pro širokou a laickou veřejnost k revizím www.skolypro.cz.

„Konferenci hodnotím kladně, protože řádná široká veřejná diskuze k tématu v gesci MŠMT zatím chyběla a zdá se, že to MŠMT uchopí snad koncepčně a dlouhodobě. Bodů k diskuzím a vyjasnění společného směru je více než dost. A i my, organizace dětí a mládeže, bychom se měli zajímat

o budoucnost našeho vzdělávání a smysluplné propojování s Koncepcí podpory mládeže, která by se snad měla také začít připravovat pro nové období v tomto roce. Ostatně narůs-

tající role neformálního vzdělávání byla několikrát zmíněna, stejně jako zájem s ČRDM spolupracovat. Ministr (Robert) Plaga také vyslal jasný signál, že posun v českém vzdělávání je záležitostí celé společnosti a všech aktérů, kteří musí být na jedné lodi a ne hrát proti sobě. Přejme tedy ministerstvu, aby přes veškeré politické a společenské tlaky mělo prostor pro kvalitní práci a výsledky byly vidět. Důvody k obavám existují, ale zdá se, že snaha a podpora řešit je, je veliká,“ zhodnotil konferenci Jan Husák, který se jí za ČRDM účastnil.

text i foto FB ČRDM

200 MILIONŮ mládeži

Pro organizace pracující s mládeží je připraveno 200 milionů korun

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy podpoří prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání spolky a pracovníky v neformálním vzdělávání částkou 200 milionů korun. O finanční podporu na realizaci projektů, které povedou ke zkvalitnění práce s dětmi a mládeží, se žadatelé budou moci ucházet ve výzvě Zvyšování kvality neformálního vzdělávání.

Cílem výzvy je podpořit rozvoj lidí, kteří se věnují práci s mládeží prostřednictvím neformálního vzdělávání. „Význam toho, co se děti naučí mimo školu, v poslední době roste. Díky této výzvě dojde k významnému navýšení finančních prostředků, které plynou do podpory neformálního vzdělávání v organizacích pracujících s dětmi a mládeží. V důsledku toho budou moci tyto organizace inovovat a zatraktivnit svoji činnost, která se stane dostupnější většímu počtu dětí a mladých lidí,“ říká ředitel Odboru pro mládež MŠMT Michal Urban.

Termín vyhlášení této výzvy zatím není znám, z důvodu prodloužení procesu vyjednávání jednotkových nákladů s Evropskou komisí. Výzva bude vyhlášena neprodleně po schválení jednotek ze strany auditorů Evropské komise. Úpravou jednotek dojde k rozšíření nabídky jednotlivých variant aktivit.

Avízo k výzvě naleznete na stránkách MŠMT (<https://opvvv.msmt.cz/download/file3327.pdf>), o výzvě informuje rovněž server ADAM.cz (www.adam.cz).

Redakce

SKAUTŮM V BRNĚ nestačí klubovny

Přesně 3557 členů hlásí skautské oddíly v Brně. Vyplývá to z výsledků letošní registrace. I když zájemců o skauting neustále přibývá, většina brněnských oddílů je na hranici své kapacity. Oddílům chybějí jak vedoucí, tak i klubovny, kde by se děti mohly scházet.

Brněnské skautské oddíly doslova praskají ve švech

Z průzkumu, který loni na podzim mezi brněnskými středisky provedla skautská okresní rada, vyplývá, že všechna střediska mají alespoň některý ze svých oddílů na samé hranici kapacity, případně už nové členy vůbec nepřijímají.

Příkladem jsou i skauti ze Židenic. „Máme už dva roky stop stav, protože by se naši členové neměli ve větším počtu kde scházet. Už teď nám běží i tři paralelní schůzky, což je na hraně kapacity. Dalším limitem je pro nás nedostatek mladších vedoucích,“ říká vedoucí skautského střediska Mafeking Brno Vilém Řiháček.

Počty členů Junáka – českého skauta v Brně stále rostou. Současné klubovny, kde se skauti ze Židenic schází, už nestačí nejen kapacitně, ale jsou tmavé, nezateplené a po letech intenzivního provozu na hranici životnosti. Členku střediska Míšu Foltýnovou proto napadlo, že by na přestavbu objektů, které má ve správě městská část, mohlo přispět město z takzvaného participativního rozpočtu. Skauti se přihlásili a uspěli. S více než dvěma tisíci hlasů se projekt „Mládežnické klubovny pod Bílou horou“ v anketě umístil jako čtvrtý a město ho podpoří částkou tři miliony korun.

„Městská část pronajímá klubovny a další části areálu nejen skautům, ale i dalším volnočasovým spolkům, jako je Orel, taneční spolky a podobně. Užitek z přestavby tak budou mít nejen skauti,“ říká Řiháček. „Budou strženy současné dožívající montované klubovny stojící na střeše zděné budovy sálu. Namísto nich budou postaveny nové stavby. Doplnkovými součástmi projektu je nové řešení přístupu po ocelových schodech a posílení elektrického kabelu,“ dodává Řiháček. Počátkem roku 2019 skauti předali Magistrátu města Brna hotovou projektovou dokumentaci pro územní souhlas. Dokumentaci v hodnotě cca 70 tisíc korun skauti vypracovali dobrovolnický, a ušetřené prostředky tak mohou být investovány do samotné stavby.

Skauting táhne

Podobných příkladů jako je ten ze Židenic, kdy zájem o skautování převyšuje kapacity oddílů, je celá řada. „Před deseti lety byly v Brně necelé dva tisíce skautů a skautek, letos je nás přes tři a půl tisíce. Rosteme nepřetržitě už

víc než dekádu. Jako organizaci, která se věnuje výchově, nás to samozřejmě těší. Zároveň si ale uvědomujeme, že nezvládáme všechny zájemce o skautování uspokojit, a hledáme cesty, jak kapacity oddílů navýšit,“ říká předseda okresní rady Junáka – českého skauta Martin Hovorka. Brněnští skauti už v minulosti jednali s městem o možnosti nových prostor pro skautské klubovny. „I když se nám radnice i magistrát snaží vyjít vstříc, není to jednoduché. Zprvce musí mít nějaký oddíl o klubovnu v nabízené lokalitě zájem a musí mít dostatek vedoucích, kteří by tam mohli působit. Zároveň se řada nabízených objektů neobejde bez větších investic, na které ovšem nemáme finanční prostředky,“ dodává Hovorka.

V Brně aktuálně působí 83 skautských oddílů. Kromě kluboven brněnští skauti zvažují i nábor nových vedoucích, například z řad vysokoškoláků nebo rodičů.

Junák - český skaut, okres Brno-město

Junák – český skaut

je největší výchovnou organizací pro děti a mládež v Česku. Za posledních 12 let se počet skautek a skautů v zemi zvýšil ze 40 tisíc na více než 60 tisíc. Skauting vede k formování charakteru, přináší mladým lidem dobrodružství a partu kamarádů. Je největším hnutím mladých na světě – hlásí se k němu 60 milionů dětí, mladých lidí a dospělých dobrovolníků ve 216 zemích světa.
www.skaut.cz

Krajské dotace PRO MLÁDEŽ

MŠMT spolu s kraji vybízí neziskovky, aby si zažádaly o krajské dotace pro mládež

Ministerské finanční prostředky, určené na letošní podporu mládeže na úrovni krajů, jsou už v některých krajích k dispozici pro konkrétní „krajské“ výzvy k podání žádosti o poskytnutí dotace.

Vyplývá to z dostupných informací získaných od MŠMT. O tyto prostředky – někde v objemu až trojnásobném oproti loňsku – si mohou zažádat mj. i členské organizace ČRD, respektive jejich regionální organizační jednotky.

Situace se přitom kraj od kraje liší, jak vyplývá z tabulky zveřejněné na webu ministerstva školství. MŠMT podle vyjádření ředitele ministerského odboru pro mládež Michala Urbana oslovilo kraje s cílem získat informace o jejich výzvách. „Některé kraje se rozhodly vyhlásit své výzvy dříve, než věděly o dotaci ze strany MŠMT (šly do jistého rizika, že v případě nižší dotace ze strany MŠMT budou financovat krajskou výzvu ze svých zdrojů). Proto jsou tam ty dřívější termíny. U ostatních očekáváme vyhlášení v následujících týdnech, proto jsou u nich sloupce zatím prázdné a budeme je průběžně doplňovat,“ uvedl Michal Urban.

Dotační program „Podpora mládeže na krajské úrovni“ pro rok 2019 navazuje na předchozí ročníky, které jsou založeny na spolupráci ministerstva a krajů v oblasti podpory volného času dětí a mládeže. Je jedním z prostředků, jak pokrýt oblasti a podpořit organizace, které jinak nemají možnost vedle organizací s nadregionální nebo celostátní působností uspět nebo svým zaměřením nespadají do stávajících výzev podpory ze strany státu.

Redakce

Připomínky ke STAVEBNÍMU ZÁKONU

Ochranáři varují před navrhovanou úpravou stavebního práva

Připomínky Českého svazu ochránců přírody (ČSOP) k věcnému záměru stavebního zákona, zaslané Vládě ČR

Úvodem:

Rekodifikace stavebního práva je odůvodňována potřebou zjednodušení územních a stavebních řízení, která jsou dnes velmi složitá a zdoluhavá. Na tomto jediném se asi s předkladatelé návrhu shodneme.

Avšak navrhovaná legislativa se snaží tento problém vyřešit na úkor jiných veřejných zájmů i práv občanů, tedy způsobem nepřijatelným a nejspíše i protiústavním. A – krom toho – s velkou pravděpodobností jádro problémů neřeší.

Poslední novela stavebního zákona se také snažila proces „zjednodušit“, proto vyloučila z projednávání veřejnost

a omezila opravné prostředky. Výsledkem nebylo zjednodušení stavebního práva, ale vnesení ještě většího chaosu do tak již komplikovaného procesu. I tato novela míří z velké části chybným směrem. A vzhledem ke skutečnosti, že jejím autorem je de facto Hospodářská komora, existuje vážné podezření, že to není náhoda. Že smyslem celé rekodifikace není zjednodušení řízení ve smyslu jeho zprůhlednění, odstranění zbytečných byrokratických překážek, ale „zjednodušení“ ve smyslu odstranění všech případných oponentů (ať již z řad úřadů bránících veřejný zájem či z řad občanů bránících svá práva) ve prospěch jediného subjektu – stavebníka (investora).

Z tohoto důvodu nepovažujeme za účelné rozebírat do podrobností jednotlivé body předloženého věcného záměru a níže zmiňujeme pouze dva nejzásadnější okruhy problémů.

Postavení dotčených úřadů státní správy:

Převedení kompetencí hájících specifické veřejné zájmy, tedy především ochranu přírody, životního prostředí (včetně procesu EIA) a památek, ze specializovaných orgánů státní správy na stavební úřad by znamenalo jednoznačně oslabení až zrušení ochrany těchto veřejných zájmů. Lze si jen stěží představit, že jeden úřad hájí nezávisle několik často protichůdných zájmů. I za předpokladu vysoké profesionality pracovníků stavebních úřadů, kteří by měli tuto agendu na starosti, stále budou pouze v pozici zaměstnance daného úřadu, budou vázáni příkazy a pokyny nadřízených pracovníků a hrozí tedy riziko, že nebudou moci projevit nezávisle svoje odborné připomínky. A v každém případě budou mít tyto připomínky mnohem menší váhu než současná závazná stanoviska nezávislých úřadů; v případě, že v rámci vnitřních procesů stavebního úřadu nebudou tyto odborné námítky a připomínky vzaty v úvahu či budou zásadním způsobem změněny, fakticky nebude existovat možnost obrany.

Jde o zásadní a dostatečně neodůvodněný zásah do současného modelu státní správy, kdy jednotlivé veřejné zájmy, definované speciálními zákony, hájí samostatné úřady, a je tudíž nutné hledat mezi nimi priority a kompromisy, čímž je zajištěna vyváženost finálního rozhodnutí. V případě

procesu EIA jsou navrhované změny s velkou pravděpodobností též v rozporu s evropskou legislativou.

Tomu, že nejde o optimalizaci veřejné správy, nýbrž o umlčení oponentů, nasvědčuje i fakt, že tam, kde i nadále vyjádření nezávislých orgánů zůstávají (např. v oblasti báňské), mají se závazná stanoviska změnit v nezávazná vyjádření. Tedy i v těchto případech je názor stavebního úřadu neoprávněně nadřazen nad odborný názor specializovaného úřadu.

S integrací kompetencí orgánů ochrany životního prostředí a památkové péče do stavebních úřadů ani se změnou závazných stanovisek dotčených úřadů na (nezávazná) vyjádření z výše uvedených důvodů zásadně nesouhlasíme.

Fikce souhlasu a automaticky vygenerované rozhodnutí o povolení stavby:

Zde věcný záměr zákona konečně přiznává pravého viníka průtahů ve stavebních řízeních, ovšem problém opět řeší nepřijatelným způsobem. To, že úřady nedodržují zákonem stanovení lhůty, je fakt, na který je v diskusích o „průtazích stavebního řízení a vině neziskovek“ opakovaně upozorňováno nejen Českým svazem ochránců přírody. Stát však musí mít jiné nástroje, jak donutit své úřady dodržovat zákony. To, že za průtahy je místo dotyčného úřadu či úředníků „potrestán“ veřejný zájem či práva dalších účastníků řízení (např. majitelů sousedních pozemků) je nepřijatelné.

Ohrožení veřejného zájmu či příminky účastníků stavebního řízení prodloužením příslušného úřadu nezmizí! Krom nespravedlnosti a popření principů právního státu mají tato ustanovení i značný korupční potenciál. Je rozhodně snadnější docílit, aby příslušný úřad „zapomněl“ vydat rozhodnutí, než aby vydal souhlasné rozhodnutí postavené na nepravdivých, snadno zpochybnitelných údajích. Za předpokladu, že zákon zároveň protiústavně nezruší opravné prostředky, pak lze v případě „automaticky vygenerovaného rozhodnutí“ očekávat napadení takového rozhodnutí odvoláním a přenesení řízení na nadřízený úřad či vrácení k novému projednávání (neb ze své podstaty bude takové rozhodnutí, nepřezkoumatelné), takže ve výsledku dojde nikoli ke zkrácení stavebního řízení, ale k jeho prodloužení.

Ani se zavedením těchto principů do stavebního zákona proto zásadně nesouhlasíme.

Závěrem:

Navrhovaná rekodifikace veřejného stavebního práva chce přinést, dle slov věcného záměru „zjednodušení přípravy staveb i povolovacích procesů, při zachování potřebné úrovně ochrany všech práv a veřejných zájmů“. Jak jsme ukázali na dvou nejzásadnějších aspektech předloženého záměru, splnění první části tohoto paradigmatu je sporné, zatímco s druhou částí je záměr v přímém rozporu. Jméno Českého svazu ochránců

přírody, největšího sdružení lidí se zájmem o ochranu přírody a krajiny v České republice, vás proto prosíme o odmítnutí předloženého věcného záměru jako celku.

Český svaz ochránců přírody –
Jan Moravec

Asociace ekologických organizací Zelený kruh ve spolupráci s Arníkou a dalšími členskými organizacemi vypracovaly a odevzdaly připomínky k návrhu věcného záměru stavebního zákona. Zelený kruh je také publikoval na svém webu (www.zelenykruh.cz).

„Návrh zákona z pera developerů je nepřijatelným a bezprecedentním pokusem o privatizaci státu. Zatímco předloni poslanci vyloučili ze správních řízení občanské spolky, letos chtějí omezit práva všem občanům, oslabit pravomoci obcí a navíc úřadů, které chrání veřejné zájmy. Výstavbu to možná zrychlí, ale poškodí to velkou spoustu lidí a také demokratické principy rozhodování,“ říká advokát Petr Svoboda z právnické fakulty Univerzity Karlovy, citovaný Zeleným kruhem.

redakce

Podrobné připomínky s odkazy a citacemi souvisejících zákonů a dalších materiálů najdete na webech:

www.zelenykruh.cz

www.arnika.org

www.adam.cz

www.komora.cz

Třebíč ocenila DOBROVOLNÍKY

Podle přezdívky Srdíčko, kterou měl Antonín Hobza – zakladatel skautingu v Třebíči – dostala jméno cena, kterou v Třebíči uděluje dobrovolníkům pracujícím s mládeží Rada dětí a mládeže kraje Vysočina a Město Třebíč. Smyslem ceny není jen ocenit dobrovolníky, kteří pravidelně a nezištně pracují ve svém volném čase s dětmi a mládeží. Má za cíl i upozornit na

problematiku dobrovolnictví jako takového.

Ve středu 20. února, na Setkání se Zdravým městem byly uděleny ceny Třebíčské srdíčko za rok 2018. Ocenění byli: dobrovolnice klubu Naděje Lenka Zimová, vedoucí studentského klubu Halahoj Vít Oplatek a nestorka trebičského skautingu Jiřina Kopečná.

“Všech, kdo pracují zadarmo ve svém volném čase s dětmi a mládeží, je potřeba si velmi vážít. Není to práce jednoduchá. Připravovat pro děti program a zároveň dbát na jejich bezpečnost a další a další věci je často velmi náročné,“ řekl při předávání Jan Burda – předseda představenstva Rady dětí a mládeže kraje Vysočina a dodal: „Je mi velkou ctí, že mohu, už potěti, předat ocenění dobrovolníkům, a budu to dělat s velkou úctou a pokorou.“

Veškeré informace o ceně Třebíčské srdíčko jsou na webové stránce www.trebitsesrdicko.cz

Rada dětí a mládeže kraje Vysočina
www.rdmkv.cz

DEBATNÍ LIGA spěje k finále

S prodlužujícími se dny a stoupající rtutí na teploměru se přehoupá 24. ročník soutěží Debatní liga a Debate League do své druhé poloviny.

Jejím vyvrcholením bude postupový turnaj v Praze, jehož vítězové se utkají ve finálové debatě v pondělí 22. dubna 2019 od 9.00 na půdě Senátu Parlamentu České republiky. V jarní fázi soutěží se debatéři pokusí najít recept na zadlužení českých občanů, ale argumentovat se bude i o problémech rozvojových zemí.

Jarní část soutěže Debatní liga v češtině a angličtině bude mít dva společné turnaje. První z nich se již chystá na Mendelově gymnáziu v Opavě na víkend 1.–3. března 2019. Poslední kvalifikační turnaj se uskuteční na Gymnáziu Bohumila Hrabala v Nymburce 29.–31. března 2019. Na základě výkonů během celé sezóny proti soupeřům z různých škol i s různou úrovní zkušeností se určí postupující do finálového turnaje, který se uskuteční 18.–22. dubna 2019 v Praze.

Na všechny tyto akce jste srdečně zváni a jsou také bezplatně přístupné veřejnosti.

Na podzim debatéři prohlubovali své znalosti o nukleárních zbraních a ženských právech. Nejvíce se dařilo maturantům z Cyrilometodějského gymnázia v Prostějově. Triumfovali na dvou turnajích a o nejvyšší příčky průběžného bodování se perou s týmy z Open Gate, Gymnázia Praha 6, Nad Alejí nebo s debatérkami z Mendelova gymnázia v Opavě. Závěr letošní debatní sezóny tedy jistě přinese zajímavou podívanou a propracované argumenty.

Obzvláště u tématu zadlužení se očekávají lité argumentační boje, ale i mnoho různých návrhů plánů, jak by český stát mohl vyřešit tento fenomén dnešní doby.

Na mezinárodní soutěži Prague Debate Spring se debatuje v angličtině

Do Prahy se sjedou debatéři z celého světa na 6. ročník mezinárodního debatního turnaje Prague Debate Spring. Tato populární akce letos přiláká do Prahy na 380 účastníků z 20 zemí.

Základní kola soutěže se konají od pátku 22. března 2019 v prostorách Gymnázia Praha 6 – Nad Alejí. Finále se uskuteční v pondělí 25. března 2019 v budově Městské knihovny na Mariánském náměstí.

Debaty probíhají v angličtině a jsou bezplatně přístupné široké veřejnosti.

Konkurence bude velká. Naštěstí pro naši reprezentaci ale letos neprijedou loňští vítězové Prague Debate Spring a úřadující mistři světa v debatování z Číny. Mezi účastníky jsou ostatní národní výběry a zkušené týmy, které si odvezly trofeje z obdobných mezinárodních turnajů, například Rumuni, Slovinci, dorazí i národní výběry Nizozemí, Indie, Turecka, Nigérie nebo Velké Británie...

*Kateřina Richard
Asociace debatních klubů
foto archiv ADK*

www.debatovani.cz

Akademické debatování je soutěž dvou tříčlenných týmů, které argumentují dle pevně daných pravidel nad kontroverzními tématy. O vítězi klání rozhodují rozhodčí. Ti hodnotí obsah a sílu přednesené argumentace, strategii týmů a mluvcích, ale i styl projevu řečníků. Debatování učí kritickému myšlení, práci se zdroji informací a kultivuje mluvený projev.

Asociace debatních klubů, z.s. (Czech Debate Association) je nevládní neziskovou organizací, spolkem debatérů (dětí a mládeže), jejich učitelů, trenérů a rozhodčích. Asociace debatních klubů, z.s. organizuje v České republice soutěže mezinárodního Debatního programu Karla Poppera v akademickém debatování.

www.debatovani.cz

ČESKÁ EUSTORY pojedenačné

Blíží se závěrečný termín přihlášení do mezinárodní dějepisné soutěže Eustory, soutěže určené pro studenty středních škol.

Přihlásit se můžete do 15. dubna 2019 a soutěžní práce zaslat do května 2019.

Vyhledávání a zpracovávání příběhů „míst, osobností či událostí, které utvářely historii“ je tou nejlepší a nejzajímavější formou výuky naší historie.

Téma XI. ročníku české EUSTORY:

„Místo, osobnost či událost, které utvářely historii“

Studentské práce se zaměří na zkoumání historického místa, osobnosti nebo děje moderních dějin (19. a 20. století). Soutěžící si mohou zvolit příběh jakékoli osobnosti a odhalit její minulost, případně pátrat po konkrétní události a popsat, jak utvářela naši historii. Bádání není kromě časového vymezení ničím omezeno. Lze pátrat v prostředí rodinném, místě bydliště, školy apod. Ke kritické interpretaci se autorům (autorským kolektivům) nabízejí prakticky všechny druhy historických pramenů a odborné literatury. Dobrodružství rozkrývání osudu jednotlivců, skupin, míst či pozapomenutých dějů právě začíná...

Úkolem soutěžících je vytvořit práci na stanovené téma (individuálně nebo ve skupině), a to na základě vlastního výzkumu (rozhovory s pamětníky, využití dobového tisku, výzkumu v místních archivech, kronikách, muzeích apod.). Nejde tedy o klasickou seminární práci založenou především na studiu literatury, ale o studii opřenou o vlastní badatelské poznatky. Přípomínky či rady učitele dějepisu jsou pro žáky při studiu, pátrání po pramenech a sepisování textu většinou první rozsáhlejší badatelské práce velmi vhodné a praktické“ pochopitelně při respektování autorství a originality studentského textu.

Ceny

Autoři tří nejlepších prací budou oceněni iPhonem. Všechny desítky autorů nejlepších prací obdrží knižní a další ceny sponzorů soutěže EUSTORY. Nejlépe hodnocené práce české EUSTORY jsou tradičně publikovány, což bývá pro úspěšné soutěžící zpravidla jejich první oficiálně vydaný text. Stejně jako v předchozích ročnících bude vydán sborník nejlepších studentských prací.

Nejúspěšnější účastníci budou mít možnost zúčastnit se zdarma mezinárodních seminářů a letních akademií

8) Pohlednice sokolovského náměstí ze 30. let 20. st. Budova vlevo byla restaurace a hotel a po 2. sv. válce se nazývala Hotel Svoboda. V níjmu ji měl Michal Kičera a Milošlav Zlámal.

Eustory, které organizuje a financuje nadace Körber Foundation a účastní se jich úspěšní řešitelé z celé Evropy. Deset učitelů, jejichž studenti se umístí do desátého místa, budou spolu s nimi pozváni na závěrečný slavnostní ceremoniál a získají ceny partnerů soutěže. Více informací naleznete na EUSTORY.CZ

moderni-dejiny.cz

Obrazová příloha:

Snímky z projektového webu, vztahující se k práci Markéty Šteklové (Gymnázium Sokolov a Krajské vzdělávací centrum) „Protistátní“ skupina Michal Kičera a spol. / Z činnosti třetího odboje v 50. letech na Sokolovsku, oceněné (1. místo) v předchozím ročníku soutěže.

11) Profilová fotografie z výalechu: Michal Kičera.

7) Rodinná fotografie Zamovych z Vínoce 1950

Literární KAJUTA

Píšete „do šuplíku“? Literární kajuta Archy je tu pro Vás!

Málokterý časopis v poslední době otiskuje tvorbu čtenářů. My to v tomto ročníku Archy chceme zkusit. Píšete rádi? A píšete do šuplíku?

Krátké povídky, verše...? Dáme Vám kousek místa – pošlete nám do redakce ukázkou... Adresa je stejná jako v případě „tradičních“ příspěvků – tedy: archa@crdm.cz (do předmětu zprávy můžete napsat „Literární kajuta“).

Redakce

Můj život se zvířátky: Jak jsem se hrozně lekl

Podstatnou část svého života jsem bydlel ve městě. A jako malý jsem poslouchal povídání babičky „jaký to bylo, když byla malá“. Bydlela na statku. Měli kravičky a koně a slepice a zlýho kohouta. A do školy chodila často bosa. Nebudu přehánět. Bylo to sci-fi z období pravěku. A to byly všechny naše televize černobílé a dálkově se ovládaly tak, že jsem *vstal z gauče, došel k televizi, a zmáčkł knoflík*. Na výběr byla buď jednička nebo dvojka...

Uběhlo pár let. Obdivoval jsem všechny ty knihy a filmy s indiánama. Začal spát v típí. Naučil se rozdělovat oheň bez sirek a Dva divochy přečetl asi tak šestnáctkrát. Všechna ta romantika byla nádherná a super. Ale všichni ti indiáni jezdili na koni. A toho jsem na živo viděl tak maximálně na pouti nebo v cirkusu. Ani na táboře ne. Ale řekněte rodičům, že byste chtěli koně, když bydlíte v paneláku, že jo. Ta představa byla prostě pro mě tak na úrovni povídání babičky a tak jsem nadále sledoval Tanec s vlky a užíval si ty jízdy na prérii jenom očima. Ostatně ani dva divoši neměli koně. Ale Vinetou jo.

Uběhlo ještě hodně času, ale náhoda tomu chtěla a dostal jsem se k tomu, že bych se mohl naučit na koni jezdit. Super. A pak už to netrvalo dlouho, a přivezli jsme si domů starého poníka Zuzanku. Jezdit se na ní nedalo, ale bylo to úžasné se koukat na koně, co se srazil. Všechno měla malinký. Celá byla malinká. Ale vděčná a milá. A pak už to šlo ráz na ráz a pohánění na prerii mohlo začít. Měli jsme doma najednou i svého koně. To byla paráda!

Co osud nechtěl, kamarádky kamarádky měly taky koně a potřebovaly ho někde ustájit. Ten koník se jmenuje Prcek. A protože náš domeček ještě nějaké to místo měl, tak slovo dalo slovo a Prcek byl najednou u nás. Takže během chvíle jsme byli z nula koní na třech. To už je přeci mega stádo (sice asi tak válečníka, co byl okraden, ale to neva). Celé odpoledne jsme se na ně museli koukat. Lepší než televize. Frkali, odháněli mouchy ocasem a pásli se. U nás doma. I soused šťastně koukal.

Druhý den ráno, po příjezdu Prcka k nám, vykuknu z okna a hrůza! Kůň leží na zemi na boku a nehýbe se!

Neproletěl mi hlavou celý můj život, ale všechny ty rady a povídání, které ve zkratce říkaly: „Když kůň leží, tak je nemocný a může umřít.“ Polil mě pot hrůzou a běžel jsem k Prckovi. Je tu druhý den, neznáme moc dobře majitelky, a hned tohle. V trenkách a bos běžím co to jde. Přiběhl jsem k němu a volám na něj: „Vstávej!“ Koník se na mě vyjeveně podíval a lážo plážo vstal. Hodil udivené oko „co blbneš“ a znuděně odešel. Stál jsem tam a koukal na to zjevení. A pak odešel hledat na internet, co mi, nejen, babička zapoměla říct.

Takže, milý čtenáři, nevěř plně všemu, co se říká. Pokud je totiž koník spokojený a cítí se bezpečně, lehne si na zem, spinká na boku. Teď už to víš a jsi díky tomu ušetřen té hrůzy. Od té doby jsem viděl naše koníky spinkat v leže mockrát. Jenom Zuzanka to nedělá. Bolí ji ke stáru, chudáka, nohy. To už ale bude jiné vyprávění.

Pavel Spálený – Yučikala
kresby Eva Spálená – Lesníčka

Miluji JARO

Lada Kučerová

Miluji jaro, malá kuřátka
počátek života – **žloutek**, bílek
je jistá jistota
jistota počátků
jistota **peříček**
jistota návratů
do rodných hnízdeček.

Hodiny tikají
a z **věšáku** času
listy nám padají
víc než mých vlasů.

Žížalky vzpomínek
derou se na světlo
má lásko jediná
to nám to uteklo.

(Zvýrazněná slova byla předem
stanovena, pozn. red.)

Za potokem

Anna Vojtěchová

Začala jsem chodit do školy a pozná-
vala své spolužáky. Spolužačku Jolanu,
jejího bratra Jeníka, kteří mě vzrůstem
hodně převyšovali. Bydleli kousek
od mého bydliště, hned za potokem.
Přistěhovali se nedávno do poloroz-
bořeného domu, který stál osamocen
na druhém břehu potoka. Ráda jsem
si u potůčku hrávala, ale hry vystřídaly
povinnosti školní docházky.
Spolužáci mě pozvali na návštěvu a já
to přijala.
Bylo u nich hodně veselo. Pán, jejich
otec, byl zavalitý, s šedivou kšticí
a pod nosem měl hustý černý knír.
Maminka byla korpulentní dáma
v krásné barevné sukni a v ústech

držela vonící doutník. Oháněla se
kolem starých kachlových kamen,
kde to bublalo a vonělo a ke stolu
jsem byla přizvána i já. Byla tam
i stará babička, která pozorovala další
hejno dětí, které se proháněly kolem
usedlosti. Ve velkém pekáči vonělo
maso a na kamnech brambory. Dostali
jsme každý jídla dostatek, a bylo velice
chutné. Všude vládla skvělá nálada,
kterou přehlušilo zoufalé volání mé
matky, která mě volala domů k večeři.
Pelášila jsem už za soumraku kolem
potůčku domů.
Doma jsem nejedla, měla jsem u nich
přece králíčka a brambory.

Za nějaký čas jsem se dozvěděla, že
nás naši sousedi za potokem opět
opustili, a já u potoka opět osiřela.
Kočkovali zase někam dál, a nikdy jsem
už o nich neslyšela.

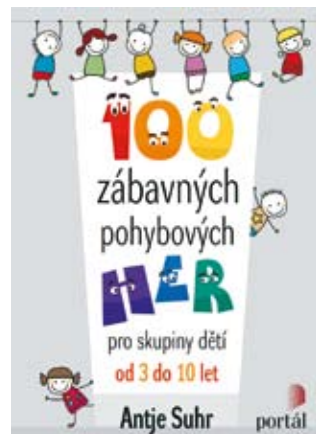
Texty na této straně byly publikovány v Almanachu Literárního
klubu 2015–2016, vydaném spolkem Posejdon v Dolní Lutyni – Věřňovicích

Z knihovničky PORTÁLU

100 zábavných pohybových HER

**Útlá knížka plná prima ná-
padů na pohybové hry,** tak
by se dala charakterizovat
novinka z Portálu, kterou
sepsala německá sportovní
trenérka Antje Suhr.
Najdete v ní inspiraci, jak
dětí rozhýbat a zaujmout,
a je jedno, jestli jste rodič,
pedagog nebo vedoucí
nějakého kolektivu. Příruč-
ka je zaměřena výhradně
na hry pohybové, ven, na
hřiště, na louku, do přírody,
ale mnohé lze hrát i uvnitř,
v klubovně, tělocvičně nebo
ve větší místnosti.
Každá hra má v knížce svou
vlastní stránku, kde najdete
popis hry, soupis pomů-
cek, někdy i další varianty
pravidel a obměn hry.

U některých her najdete
i upozornění, jak se vyhnout
problémům.
Hry na honěnou, na chyta-
nou, schovávačky, hry v kru-
hu, štafety, seznamovací
hry, hry s míčky, obručemi
i předměty denní potřeby,
důkazy pružnosti těla... co
je libo.
*Pro skupiny dětí od 3 do 10
let. Vydal Portál 2019.
Překlad: Bezděková, Alena
(brož., 120 str., 199 Kč)*

S PENĚZI si poradím

**Finanční gramotnost pro
žáky 1. stupně ZŠ**

Autorský pracovní sešit
k finanční gramotnosti
pro žáky základní školy je
určený k procvičování zá-
kladních pojmů a poznatků
ze světa financí (vlastnictví,
potřeby, peníze, způsoby
placení, příjmy a výdaje,
rozpočet, úspory, půjčky,
plánování apod.) Vše jako
obvykle probíhá formou
zábavného luštění a dopl-
ňování.

Iva Nováková je absolvent-
ka střední odborné školy
výtvarné, zaměřuje se na
tvorbu pro děti. Je autorkou
zábavných a didaktických
doplňovaček, hádanek,
omalovánek a vystřihová-
nek. V Portále vyšly mj. její

knihy *Zábavný pravopis*, *Víš,
co čteš?*, *Čtu a vím o čem*,
Počítej a lušti, *Anglicko-
české doplňovačky* a *Poznej
s námi Česko*.
*Ilustrace: Nováková, Iva
(brožovaná, 2019, 152 stran,
239 Kč)*

**Nakladatelství Portál
vydává již 29 let příručky,
které pomáhají rodičům,
vychovatelům, učitelům
i vedoucím oddílů a kolek-
tivů dětí a mladých lidí.**

www.portal.cz

EYCA a dobrovolnictví

lenou v některé zajímavé evropské destinaci. Jsme rádi, že mezi oceněné patřili v minulosti i čeští dobrovolníci. Prostřednictvím této odměny získávají dobrovolníci uznání, které si zaslouží, a další mladí lidé mají šanci se inspirovat a zapojit se do evropských dobrovolnických programů, jako je EVS a Evropský sbor solidarity.

Jiří Gurecký

foto EYCA a Europa.eu

Již 19 let trvá spolupráce mezi EYCA a Evropskou komisí, díky které dostávají účastníci Evropské dobrovolné služby či dobrovolnických projektů realizovaných Erasmem+ jako ocenění za obdivuhodnou práci speciální edici karty zdarma. Díky ní si mohou ze své zahraniční cesty přivést vícero zážitků. Do této chvíle vydala EYCA již více než 100.000 takovýchto karet. O tom, jak úspěšná je tato spolupráce, svědčí i fakt, že se právě v těchto dnech EYCA

dohodla na jejím prodloužení o další dva roky.

V roce 2015 navíc EYCA poprvé odstartovala Erasmus+ Volunteering Awards – projekt s cílem propagovat a ocenit dobrovolnou činnost mladých lidí s rámci Evropské dobrovolné služby (EVS). Každým rokem vyzýváme mladé lidi, aby prostřednictvím krátkého videa představili svoji dobrovolnickou činnost. Ty nejinspirativnější pak odměníme letní dovo-

Na HODINU ZEMĚ zhasnou památky i obyváci

Hodina Země, největší celosvětový happening na ochranu klimatu, se koná v sobotu 30. března 2019. Ve 20.30 hodin mnohé obce na hodinu vypnou svá veřejná osvětlení a nasvětlení významných památek. Lidé zhasnou světla ve svých bytech, firmy a podniky uspořádají veřejné vzdělávací či kulturní akce.

Účastníci tak dají i letos najevo svou podporu ochraně životního prostředí a připomenou ostatním i sobě, že bychom měli konat. Kampaň v České republice koordinuje Ekologický institut Veronica.

„Symbolickým zhasnutím městských dominant, místních památek, kanceláří i bytů dáváme najevo, že o velkém problému, kterým je změna klimatu, nejen víme, ale že se na jeho řešení chceme aktivně podílet,“ vysvětluje důvody

pořádání Hodiny Země Yvonna Gaillyová, ředitelka Ekologického institutu Veronica.

Loňský rok patří mezi pět nejteplejších let v řadě od počátku soustavného měření teplot. Rychlost růstu teplot se navíc v posledních letech zvyšuje. „Potřeba řešit příčiny i důsledky klimatických změn je již více než naléhavá. Jednotlivec sám mnoho ale neudělá. Poselstvím Hodiny Země je, že pro ochranu klimatu je nutné společné úsilí všech,“ říká Petr Ledvina, koordinátor kampaně z Ekologického institutu Veronica.

Cílem kampaně je mimo jiné upozornit na to, jak naše každodenní spotřebitelské chování ovlivňuje životní prostředí.

Šířit informace o kampani můžete i Vy, třeba sdílením události Hodina Země 2019 na sociálních sítích (www.facebook.com/events/321053651879793).

Ekologický institut Veronica
Redakčně kráceno
www.hodinazeme.cz

ANKETA: Žijeme zdravým životním stylem?

Ivana Ambrosová
ředitelka Domova Sedlec
SPMP, o.p.s

Žijeme zdravým životním stylem?
Myslím, že vcelku ano. V průřezu staletími se dožíváme historicky nejvyššího průměrného věku, a to ve stavu, kdy dřívější věkem „stařešinové“ dobývají vrcholky hor, plavou přes kanál či křepčí

při hodinách zumbly. Dalším důkazem je, že se tímto krátkým slovním spojením dokáže velmi úspěšně živit neuvěřitelné množství více či méně seriózních firem. A hesla s tímto tématem na nás padají ze všech stran, takže nemůžeme zůstat nedotčeni. Jde jen o to, abychom si zachovali míru a zdravý rozum, a o ten mám v dnešní době daleko větší strach.

Na druhou stranu, když se rozhlednu kolem sebe nebo listuji vaším časopisem a vidím tu spoustu smysluplných aktivit, zejména mladých lidí, když vidím, s jakým nasazením jsou ochotni dělat něco pro druhé, přestávám se bát a říkám: „Žijme zdravě, rozumně a hlavně rádi, protože na to máme jen jeden pokus.“

Šárka Robinson Pomahačová
degustátorka čokolády

Dobrá otázka. Domnívám se, že poslední dobou začínáme čím dál tím víc přemýšlet nad tím, co jíme, zda kupujeme kvalitní suroviny na domácí vaření nebo se pravidelně hýbeme. Já osobně mám velkou radost, že tento trend pomalu ovlivňuje i svět

čokolády. Čokoláda začíná být vnímána nejenom jako sladkost, ale jako gastronomický zážitek, pokud je vyrobena z kvalitního kakaa a bez zbytečných přidaných surovin, které do čokolády nepatří. Čokoláda nás může překvapovat každý den, rozdíly v chutích tabulek z odlišných koutů světa potěší nejen milovníka čokolády. Pokud sáhnete po kvalitní tabulce s vysokým obsahem kakaa, dostanete do těla i velké množství zdraví prospěšných látek jako je hořčík, železo, zinek nebo vápník. Kakao navíc obsahuje největší podíl antioxidantů ze všech známých potravin a plodin. Proto je čokoláda jednou z nejlepších a nejchutnějších věcí na světě.

foto archiv respondentek

Březové LÍSTKY

Březový lístek je ocenění, které si mezi sebou v České republice navzájem udělují vedoucí dětských oddílů za práci s dětmi a pro děti. Má dvanáct stupňů, které postupně vyjadřují rozsah práce oceněného vedoucího.

Matěj Turek – Pajdák

(3. stupeň – tmavě modrý)

V jaké organizaci působíš, co s dětmi děláš a co tě na práci s nimi baví?

V oddíle Poutníci, který patří pod Mladé ochránce přírody. Do oddílu chodím odmalička, v šestnácti jsem se stal instruktorem a od té doby vedu oddíl nepřetržitě jako jeden z party vedoucích.

Nejvíce mě baví s dětmi dělat sportovní aktivity (lezení, kola, ale i fotbal, házení s míčem...). Také rád s dětmi

zkouším „přírodní“ dovednosti (zapálit oheň, najít si místo na spaní, jít pěšky s batohem se všemi věcmi na několik dní). Mám pocit, že aktivity mého mládí, jako házení si tenisákem či lehnout si pod plachtu v lese, již dnes nejsou běžné. Rád jejich krásu dnes ukazuji dětem.

Na práci s dětmi mě nejvíce baví nadšení z kdekaké prkotiny. Sebeprpracovanější hra může skončit fiaskem, ale neplánované brodění potoka zase zážitkem na celý život.

Při jaké příležitosti jsi dostal svůj poslední Březový lístek a co to pro tebe znamená?

Dostal jsem ho na CVVZ 2017 (Celo-státní vzájemná výměna zkušeností, pozn. red.) před plnou tělocvičnou lidí, kteří mi aplaudovali. Znamená pro mě radost z toho, že si kamarádi cení mé práce pro oddíl Poutníci a pro ostatní kolektivy – zejména organizování kurzu pro začínající vedoucí Zapalovač. Ještě jednou veliké díky! Zároveň to ale pro mne znamená velký závazek. Nezklamat je, rodiče ani děti. Březové lístky mají motivační funkci. Dokážou vybičovat lidi k další aktivitě a to se u mne před dvěma lety povedlo.

Připravili

Kateřina Palová a Jan Burda
www.brezovylistek.cz

foto archiv Matěje Turka

foto: Filip Lesný / Liga lesní moudrosti

foto: TOM Chippewa Česká Lípa